

UKM 06/11

Tiden etter konfirmasjonen

Bakgrunn

Barn og unge opp til 18 år utgjør 24,5 % av Norges befolkning. Ca. 80 % av disse døpes og er medlem av Den norske kirke. For menighetene betyr dette at barn og unge er en del av menigheten, og har fulle rettigheter og muligheter til å bidra, delta og være en del av fellesskapet. Dette gjelder ikke minst aldersgruppen 15-18, som etter norsk lov også er religiøst myndige.

Trosopplæringsreformen er en fantastisk mulighet for Den norske kirke til å bygge opp et systematisk trosopplæringstilbud til alle barn og unge. Reformens mål om at alle dømte skal delta, gjør at det samtidig er en stor utfordring for kirken. Å nå bredden av alle dømte er krevende.

Mange menigheter har et godt utbygd trosopplæringstilbud til og med konfirmantalden. Men mange sliter med å finne de gode grepene for den eldste gruppen. Det er viktig at menighetene finner gode modeller og ressurser som er tilrettelagt for den eldste målgruppen i trosopplæringen. I plan for trosopplæring "Gud gir - vi deler" (s.21-22) nevnes strategier for hvordan tenke om menighetens tilbud til aldersgruppen (vedlegg). Dette vil være et utgangspunkt for UKMs arbeid med saken.

Saksfremlegg

Tidsavgrensede og kontinuerlige tiltak

Tilbudet om trosopplæring bygges ofte opp gjennom tidsavgrensede tiltak som 4-årsbok, LysVåken og konfirmasjon er eksempler på. Tidsavgrensede tiltak kan strekke seg over lang tid (som konfirmasjonen) eller kort tid (som LysVåken). Et utgangspunkt er at tidsavgrensede tiltak er et tilbud man får en gang i løpet av 0-18 år. Det kontinuerlige arbeidet er de aktivitetene menighetene og organisasjonene har regelmessig i løpet av året. Det er viktig at menighetene, i samarbeid med organisasjonene, fortsetter å tilby kontinuerlige tilbud som for eksempel søndagsskole, kor, klubb, speider, bibelgrupper m. m, i tillegg til satsningen med trosopplæringsens breddetiltak. Det kontinuerlige

Trosopplæringsreformen

er et hovedsatsingsområde i Den norske kirke(Dnk). Reformen bygger på et helhetlig læringssyn der læring skjer gjennom undervisning og deltakelse.

I et pluralistisk samfunn med økende religiøs mangfold er det avgjørende at barn og unge har trygghet på egen religiøs tilhørighet som grunnlag for respekt, toleranse og dialog.

Med bakgrunn i endringer i skolens kristendomsfag og med henvisning til FNs barnekonvensjon om barns rett til åndelig utvikling, ble Trosopplæringsreformen vedtatt av Stortinget 27.mai 2003.

Det ble gjennomført et stort forsøks- og utviklingsarbeid i Dnk. Reformen ble innledet med en 5-årig (2004-2008) forsøksfase hvor menighetene gjorde erfaringer med utvikling av aktiviteter og metode, innhold, tverrfaglig samarbeid og frivillighet.

Plan for trosopplæring "Gud gir – vi deler" ble utviklet i en involverende prosess. Erfaringene som ble gjort i forsøks- og utviklingsfasen var med på å danne grunnlag for innholdet. UKM 2008 var med og ga innspill til planen. Planen ble vedtatt på Kirkemøtet 2009.

Planens formål er: "Å utvikle en systematisk og sammenhengende trosopplæring som: vekker og styrker kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud og gir hjelp til kristen livstolkning og livsmestring, og utfordrer til engasjement og deltagelse i kirke og samfunnsliv, for alle i alderen 0-18 år, uansett funksjonsnivå.

arbeidet som skjer i regi av menigheten/ barne- og ungdomsorganisasjonene er trosopplæring, men ikke alt av det inngår i menighetens systematiske og sammenhengende trosopplæringsplan for alle døpte i alderen 0-18 år. (Mer om dette i vedlegg 2)

De fleste menighetene bygger opp sin trosopplæringsplan hovedsakelig av tidsavgrensede tiltak. I menighetenes rapporter ser vi at det er få tiltak for aldersgruppen etter konfirmasjon. Menighetene melder det som en krevende oppgave å finne fram til tiltak som når bredden i denne aldersgruppen. Det er verd å merke seg at etter konfirmasjonen består tilbudet som menighetene rapporterer inn av flere kontinuerlige tiltak enn tidsavgrensede. Vi ser også at ledertrening som er et voksende satsningsområde i menighetene. Ledertrening er et viktig tiltak, samtidig kan det være vanskelig å nå hele bredden i årskullet gjennom dette arbeidet.

I det kontinuerlige arbeidet er det ofte vanskelig å legge til rette for at alle i målgruppen kan delta. Dette er en utfordring! Samtidig som det er ønskelig at menighetene styrker sitt eksisterende tilbud, trengs det ressurser til hvordan man kan tenke for å nå bredden av ungdom i menigheten. Det er avgjørende at det kontinuerlige arbeidet henger sammen med disse breddetiltakene slik at ungdommene kan bli kjent med hva som skjer i menigheten og kanskje vil være med i der i etterkant.

I Plan for trosopplæring, kapittel 7, side 37 står det: *Det vil være en styrke dersom det etableres strategiske og innholdsmessige sammenhenger mellom de tidsavgrensede tiltakene og det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet. Konfirmantene kan for eksempel i en periode av konfirmasjonstiden velge «linjer» og delta et visst antall ganger i ulike deler av menighetens ungdomsarbeid. I menigheter som mangler slikt arbeid rettet mot ungdom, kan slike «korttidsopplegg» brukes som utgangspunkt til å bygge opp et kontinuerlig arbeid. Slik kan de tidsavgrensede breddetiltakene styrkes med ressurser fra det kontinuerlige arbeidet, og det kontinuerlige arbeidet får en kontaktflate som kan bidra til økt deltakelse.*

Det er naturlig at menighetene, ut fra egen kontekst og lokale forhold finner de grepene som passer hos dem i forhold til det kontinuerlige arbeidet og breddetenkningen. Samtidig er det ønskelig at UKM, som har deltagere som er midt i målgruppen, uttaler seg om hva de ser for seg kan være gode innspill til menighetene landet rundt.

Plan for trosopplæring nevner også at trosopplæringen i tiden etter konfirmasjonen, på grunn av de særlige utfordringene i å nå målgruppa, kan ha en annen karakter enn trosopplæringen i de tidligere aldersfaser. I de fleste menigheter vil det være naturlig at man, i tillegg til trosopplæringen i breddetiltakene, gir mulighet for ytterligere fordypning i troen og hyppigere samlinger for de som vil være med videre. Dette utfordrer til å ha et mangfoldig tilbud.

UKM og Trosopplæringsreformen

UKM 2002, 2004 og 2008 hadde Trosopplæringsreformen oppe som sak. De ga innspill til prosessen på et tidlig stadium og har påvirket den. I 2008 ga UKM innspill til kapittelet i planen om aldersgruppa 13-18 år. Når UKM nå behandler denne saken igjen, er det fordi dette er en sak det er viktig for kirken at UKM bidrar til å videreutvikle.

Komiteen og UKM utfordres til å si noe om **trosopplæring etter konfirmasjonstiden**. I tillegg er det ønskelig at UKM uttaler seg om hva som særpreget for tiden etter konfirmasjon kan være, samt komme med **forslag til videre satsning og utviklingsarbeid**. Det er også ønskelig at UKM uttaler seg om hvordan breddetiltak kan henge sammen med det kontinuerlige ungdomsarbeidet i menighetene.

Når dere skal jobbe videre med utfordringsspørsmålene under kan dere ha Lars i bakhodet...

Lars er 16 år. Han har deltatt på tidsavgrensede trosopplæringstiltak frem til konfirmasjonen. Konfirmasjonstiden opplevde han som flott, og han husker tilbake på den tiden med glede. Det var et godt fellesskap, og han lærte mye om kristen tro og tradisjon, og hva det vil si å være en som følger etter Jesus. Han kaller seg for kristen, men han pleier ikke å delta på gudstjenester, og er ikke interessert i å være med på en aktivitet fast i kirken. Samtidig tenker han av og til på at det hadde vært OK å oppleve fellesskapet igjen.

Hva slags trosopplæringstilbud etter konfirmasjonstiden kan bidra til at Lars kan få mer kunnskap, blir trygg i egen tro som gir hjelp til livstolkning og livsmestring, samtidig som han opplever at kirken er et sted han hører til? Hvordan skal menigheten legge til rette for at Lars kan få være en del av fellesskap som bygger videre på det han fikk i konfirmasjonstiden?

Utfordringsspørsmål

Hva er trosopplæring etter konfirmasjonstiden?

Aktivitetene?

Resultatet av aktiviteten?

Innholdet?

Fellesskapet?

Kunnskap?

Hva vil du ha ut av trosopplæringen? Hva vil ungdom ha?

Hvilke innhold og tema bør man møte etter konfirmasjonen?

Hvordan kan kristen tro bidra til livsmestring og livstolkning i ungdomsfasen?

Det store spørsmålet er: Hva bidrar til trygghet på egen tro og gir en tro som bærer alle dager – og som kan møte utfordringer i hverdagen?

Trosopplæring for ungdom, med fokus på trosopplæringstiltak for bredden.

Hva slags arbeidsmåter/møtepunkt kan breddetiltakene inneholde for aldersgruppa 15-18 år?

Hva slags innhold/tematikk bør det fokuseres på i trosopplæringen etter konfirmasjonen? Hva har dere erfaringer med?

Hvordan sikre at ungdom blir involvert lokalt, til å utarbeide menighetens lokale planer og skape den trosopplæring de selv ønsker?

Det er utviklet nasjonale breddetiltak for andre aldersgrupper (LysVåken o.l) Hvis dette skulle vært gjort for tiden etter konfirmasjonen – hva ville det være?

Forholdet mellom kontinuerlig arbeid og tidsavgrensede tiltak:

Hvordan kan trosopplæringstiltak for aldersgruppa 15-18 samvirke med menighetens øvrige kontinuerlige ungdomsarbeid ?

Vedlegg:

1. Fra Plan for trosopplæring "Gud gir – vi deler" kapittel 4
2. Fra notat om godkjenning av lokal plan for trosopplæring. Sendt til bispedømmene mai 2011

Vedlegg 1 til Sak 06/11

fra Plan for trosopplæring "Gud gir – vi deler" kapittel 4:

(Dette dokumentet er ikke like viktig som selve saksdokumentet, men kan være nyttig å lese, spesielt for medlemmene i komiteen.)

Ungdomsårene 13–18 år

FOKUS FOR ALDERSPERIODEN: Å etablere en reflektert og helhetlig forståelse av den kristne tro, sett i relasjon til egen livshistorie og framtid. Kristen tro i praksis med vekt på gudstjenesten og i samvirke med kontinuerlige tiltak for ungdom. Trygg selvforståelse og identitet, disippelskap og etterfølgelse, valg, medarbeiderskap og solidaritet.

ANSLÅTT OMFANG: 120 timer, hvorav 60 timer knyttet til konfirmasjonstiden

Ungdomsårene innebærer mange forandringer og utfordringer. Denne tiden preges av utvikling og utprøving, livsutfoldelse, selvstendigjøring og valg. Religiøs tilhørighet oppleves som noe som kan velges ut fra et stort tros- og livssynsmangfold. Spørsmål knyttet til utdanning, samliv, samfunnsspørsmål og verdier, tros- og livsspørsmål er aktuelle. Kirken er en arena for fellesskap der ungdom skal få kunnskap, impulser til refleksjon, anledning til samtale om viktige livs- og verdivalg som angår dem, og mulighet til å uttrykke sin tro. Jevnaldrende har ofte stor betydning som samtalepartnere og forbilder i disse prosessene. Samtidig er det viktig at ungdom møter voksenpersoner som har tid til samtale og tilstedeværelse.

Å nå bredden av denne aldersgruppa kan by på utfordringer. Mange ungdommer har en aktiv hverdag. Kirkens trosopplæring velges i konkurranse med andre tilbud. Dette stiller krav både til tiltakenes kvalitet og til motivasjons- og informasjonsarbeid.

Kirken må være til stede på de arenaer der ungdom er. Det er nødvendig å tenke kreativt om samarbeid, spesielt med kristne ungdomsorganisasjoner og andre lokale grupper og foreninger. I de fleste menigheter vil det være naturlig at man i tillegg til trosopplæringen gir mulighet for ytterligere fordykning i troen og hyppigere samlinger. Dette kan skje i samarbeid med ulike samarbeidspartnere og aktører. Alle aktiviteter som er rettet mot ungdom, bør involvere ungdom i planleggingen. Ung medbestemmelse er en viktig satsning i Den norske kirke. Det er viktig å legge til rette for og gjøre kjent at ungdom kan være med og ta ansvar for sin lokale kirke gjennom deltakelse i kirkedemokratiet. Det kan være ved tillitsverv og andre former for medarbeiderskap.

Kirkens hovedsatsing når det gjelder trosopplæring i ungdomsfasen, er konfirmasjonstiden. Dette er en tid der ungdom får et helhetlig møte med trosopplæringens innhold gjennom fellesskapslæring over en omfattende opplæringsperiode i menigheten.

Etter konfirmasjonsalder kan trosopplæringen bygge videre på den kontakten som er etablert gjennom konfirmasjonstiden. Særlig det første året etter konfirmasjonen er avgjørende for videre kirkelig engasjement. Det kan være mange som vil være med på gjensynstreff og liknende som en oppfølging av konfirmasjonen. En del ønsker å bidra i menighetens arbeid som medarbeidere eller ledere. Her vil det være mulig å utvikle tilbud der de unge kan få mulighet til å utvikle seg i samspill

med andre. Trosopplæringen vil kunne ha en noe annen karakter enn tiden før konfirmasjonen ved at allmennmenneskelige temaer som ungdom er opptatt av relateres til troen.

Ungdomsgudstjenester kan være en hovedarena for kirkens trosopplæring i ungdomsfasen, der ungdom involveres i planlegging og gjennomføring.

Samtalegrupper legger til rette for personlig deltakelse og refleksjon. Det er viktig å tenke på at ungdom er en ressurs for kirken, men ungdom må også kunne være i kirken uten å ha ansvar. Mange steder i landet må ungdom flytte hjemmefra for å gå på videregående skole. Det kan være tjenlig med samarbeid om trosopplæring mellom hjemmemenighet og organisasjoner og menighet der skolen ligger. En kan også legge tiltak i tilknytning til helger, høytider eller ferier der ungdommene er hjemme. Det er et viktig anliggende for trosopplæringen å legge til rette for en tilhørighet til kirken og en integrert tro som bærer barn og ungdom gjennom ulike faser i livet.

KJERNETILTAK: Tiltak som peker fram mot konfirmasjonstiden som informasjon, motivasjon og etablering av relasjoner. Konfirmasjonstiden: se kapittel 5. Oppfølging av konfirmasjonstiden med tilbud om breddetiltak, leir, lederutvikling, medarbeiderskap, tjenesteoppgaver, ungdomsgudstjenester og samtalegrupper.

EKSEMPLER PÅ ANDRE AKTUELLE TILTAK: Seminar, kurs for hybelboere, leir, gjensynstreff, arrangement i forbindelse med russetiden, myndighetsmarkering, skolelag, klubb, kor, friluftsliv, idrett, solidaritetsaksjoner og økumenikk, internett, film og media. Arrangement natt til 1. mai, 17. mai, nyttårsaften, sankthans osv. Medarbeiderskap i tilknytning til enkeltarrangement, i kontinuerlig arbeid og tillitsverv.

SAMVIRKE MED HJEMMET: Samlinger for foreldre/foresatte i kirken kan legge til rette for samtaler og samspill. Særlig i forbindelse med konfirmasjon kan dette være aktuelt. Tema som kirke, tro og identitet, samliv, seksualitet, etikk, ungdomsspørsmål, foreldrerollen.

Vedlegg 2 Fra notat om godkjenning av lokal plan for trosopplæring. Sendt til bispedømmene mai 2011

Samvirke mellom tidsavgrensede og kontinuerlige tiltak

Tidsavgrenset tiltak: Tiltak som innebærer tidsavgrenset deltakelse for den enkelte deltaker. Dette kan være i form av et punkt (LysVåken, ca. et døgn), en avgrenset periode (4-årsfase med tre samlinger og en gudstjeneste) eller et lengre tidsrom (konfirmasjonstid med 60 timer over minimum åtte måneder).

Kontinuerlig tiltak: Et tilbud som innebærer jevnlig samvær, som søndagsskole, klubb, kor, kafé osv. Noe av dette er medlemsbasert, andre tiltak fungerer etter ”drop in”-prinsippet.

Breddetiltak: Et breddetiltak har som mål og er lagt til rette for at en stor andel av kullene det retter seg mot kan delta, uansett funksjonsnivå. Dette innebærer utfordringer både når det gjelder antall og mangfold, slik at tiltaket er et reelt tilbud for alle i den aktuelle aldersgruppen.

Nasjonalt breddetiltak: Et konsept som er utviklet av Kirkerådet, ofte i samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene med ressurstoff for å gjennomføre trosopplæringstiltak mot bestemte aldersgrupper. Noen av disse nasjonale breddetiltakene gjennomføres på samme tid over hele landet. Andre er ikke knyttet til en spesiell tid, men er ressurser for å gjennomføre tiltak som inngår i trosopplæringsarbeidet i mange menigheter.

Skjemaet for innlevering av lokale planer har to tabeller for å skrive inn tiltak:

1) Tiltak i en systematisk og sammenhengende trosopplæring for alderen 0-18 år. Disse tiltakene inngår i timeberegningen i menighetens trosopplæringsplan.

2) Andre tilbud til barn og ungdom i regi av menigheten og/eller barne- og ungdomsorganisasjoner. Disse tilbudene inngår ikke i timeberegningen i menighetens trosopplæringsplan, men utgjør verdifull trosopplæring for de barna som deltar på dette. (Jfr sitat fra NOU 2000:26 i punktet nedenfor.) Det er et mål å få til et godt samvirke mellom de tidsavgrensede tiltakene og det kontinuerlige arbeidet i trosopplæringen. Menigheten får hjelp til gjennomføring av tiltak, barne- og ungdomsarbeidet får en bred kontaktflate som i neste omgang kan føre til økt deltakelse i dette.

Hvilken rolle kan det kontinuerlige arbeidet ha i trosopplæringsplanen?

Det kontinuerlige arbeidet som skjer i regi av menigheten/ barne- og ungdomsorganisasjonene er trosopplæring, men ikke alt av det inngår i menighetens systematiske og sammenhengende trosopplæringsplan for alle døpte i alderen 0-18 år.

Nedenfor skisseres tre eksempler på hvordan det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet kan inngå i menighetens trosopplæringsplan som breddetiltak:

1) Ansvarlig/ samarbeidspartner for et breddetiltak/ faseopplegg.

Eksempel: Søndagsskolen lager tre samlinger spesielt tilpasset 4-åringene som har fått kirkebok. Speideren er samarbeidspartner på LysVåken. Koret inviterer til kortprosjekt med 4 øvelser og en konserthelg og setter opp bibelspill som breddetiltak for 12-åringene. Eller koret øver inn en musikal og inviterer alle 6-åringene til å komme på arrangementet.

2) Linjevalg, f. eks i konfirmasjonstiden. Eksempel: Konfirmantene deltar på 5 samvær enten i koret, på klubben, speideren eller KRIK. Dette forutsetter at innholdet i disse samværene er koordinert i forhold til innholdet i konfirmasjonstiden.

3) Del av flere parallelle tilbud for et aldersspenn. Eksempel: En legger til rette for at alle i aldersgruppen 16-18 deltar på minst 30 timer trosopplæring enten på temagudstjenester, leir, kafé, kor osv. Innholdet i disse parallelle tilbudene må være innpasset i trosopplæringsplanen og en må ha en informasjonsstrategi som stimulerer til at aldersgruppen faktisk deltar på et eller flere av disse tilbudene i det omfanget som planen beskriver.